

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรรครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) โดยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย
2. ขอบเขตการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
5. วิธีดำเนินการวิจัย
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ซึ่งประกอบด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเข้าด้วยกัน โดยใช้วิธีสำรวจ รายงานการประชุม สังเกตแบบมีส่วนร่วม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตการแสดง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และข้อมูลส่วนหนึ่งเป็นเชิงปริมาณ ต่อจากนั้นจัดประชุมกลุ่มเสวนาเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และร่วมกันออกแบบกระบวนการวิจัย สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน และใช้เทคนิคสุนทรียสนทนาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ตามกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านฐานการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และลงมือปฏิบัติร่วมกัน ประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการนาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรร จากนั้นนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความก้าวหน้าของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรร

- 1.1 ศึกษาและสำรวจบริบทสภาพปัญหาความต้องการ
- 1.2 สำรวจแหล่งเรียนรู้และสัมภาษณ์ผู้มีปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏยประดิษฐ์

ด้านดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีสากลและสมุนไพรม

1.3 เสวนากลุ่มแบบสุนทรียสนทนา

1.4 ตำรวจความต้องการของผู้เรียน

ระยะที่ 2 ศึกษากระบวนการการเรียนรู้ที่จะพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับพืชสมุนไพร แบ่งออกเป็น 5 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์องค์ความรู้และสร้างทีมงานพัฒนาคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. ทีมผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านพืชสมุนไพร ด้านดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีสากล ด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านและ นักเรียนชุมนุมดนตรี-นาฏศิลป์

ขั้นที่ 2 สานสัมพันธ์ สืบค้นแหล่งเรียนรู้และสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และกลุ่มเป้าหมายเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์

วางแผนและจัดทำปฏิทินการดำเนินงานการวิจัย

ขั้นที่ 3 ออกแบบและจัดกิจกรรมตามกระบวนการการพัฒนาคุณลักษณะ

ด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพร

1. จัดประชุมกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อปฐมนิเทศ และชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์การดำเนินงานวิจัยตามแผนปฏิบัติการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. เสวนาสุนทนาแบบสุนทรียสนทนา ออกแบบกระบวนการการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ด้วยนาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับพืชสมุนไพร

ขั้นที่ 4 ปลูกฝังวัฒนธรรม ด้วยการประดิษฐ์ทำรำ ดนตรีและนำเสนอผลงาน แบ่งปันความรู้ พัฒนาคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับพืชสมุนไพร

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละฐานการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ด้วยนาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรของนักเรียนชุมนุมดนตรีนาฏศิลป์

ขั้นที่ 5 ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้วยผลงานนาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับพืชสมุนไพร

ขอบเขตของการวิจัย

ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรม กลุ่มผู้ร่วมดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มีจำนวน 52 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 38 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 14 คน ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชุมนุมดนตรี-นาฏศิลป์ โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการมัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 38 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรม

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ จำนวน 14 คน ได้แก่

2.1 ผู้บริหาร จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

2.2 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน

2.3 ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 3 คน

2.4 คณะครู จำนวน 5 คน

3. กรอบเนื้อหา

ในการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรม ครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เนื้อหา ดังนี้

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ประกอบด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ฉบับสรุป การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) โครงการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมดนตรี นาฏศิลป์ กีฬาไทย และพื้นบ้าน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บริบทโรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

3.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดเวลาทางสังคมสู่การเรียนรู้ของมนุษย์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพร นาฏยประดิษฐ์ ดนตรีสากล ดนตรีพื้นบ้าน การจัดการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ ความสามารถหลักในการเรียนรู้ คู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ สุนทรียสนทนา การวิจัยแบบผสมวิธี

3.3 การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ประกอบด้วย มาตรฐาน ศ.3.1 : เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐาน ศ.3.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

3.4 กระบวนการ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยใช้ นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรมีขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 สำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ความรู้เดิมและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ใหม่

3.4.2 ผู้เรียนแสวงหาข้อมูล จากแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาที่อยู่ในท้องถิ่น ชุมชน อำเภอ โกลุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

3.4.3 ศึกษาเรียนรู้ทำความเข้าใจกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผ่านชุดความรู้ สร้างคุณค่าให้กับความรู้ที่ได้รับและประสบการณ์ใหม่ แล้วเชื่อมความรู้เรื่องสรรพคุณของพืช สมุนไพรที่มีอยู่แล้วโดยการเล่าจากภูมิรู้หรือประสบการณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.4.4 ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด โดยระดมความคิดจากสมาชิกในกลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในการเรียนรู้แต่ละฐานการเรียนรู้

3.4.5 การสรุปการเรียนรู้ ผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้แต่ละฐานการเรียนรู้ ช่วยกันวิเคราะห์ แล้วสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ของแต่ละกลุ่ม จากสิ่งที่ได้พบเห็น ได้สัมผัส

3.4.6 นำเอาความรู้ที่สรุปจากฐานความรู้ในด้านสมุนไพรมาประพันธ์เป็น กลอนสุภาพ ใส่งานองคนตรี ทำนองเพลงแล้วร่วมกันออกแบบเครื่องแต่งกายและประดิษฐ์ท่ารำ

3.4.7 การแสดงผลงานนาฏยประดิษฐ์ที่เกิดจากสรรพคุณด้านพืชสมุนไพรม และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์หรือประยุกต์ใช้ ผู้เรียนจะได้ตระหนักเห็นคุณค่าของตนเอง ที่สามารถร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานซึ่งในระหว่างทางจะให้เห็นกระบวนการทำงานของกลุ่ม และจะได้รับความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูลฉันท์พี่น้อง และเป็นการเพิ่มพูน ประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญ ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวันได้

3.4.8 ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยใช้ นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรมี

3.4 บริบทโรงเรียน โกสุมพิทยาสรรค์

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการประดิษฐ์ทำ

ด้านสมุนไพร

3.6 ขอบเขตด้านระยะเวลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553

3.7 ขอบเขตด้านพื้นที่ดำเนินการวิจัย

3.7.1 โรงเรียน โกสุมพิทยาสรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

3.7.2 ชุมชนอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือ 2 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือเชิงปริมาณ

1.1 แบบสำรวจความต้องการ

1.2 แบบประเมินผลงานการแสดง

1.3 แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้

2. เครื่องมือเชิงคุณภาพ

2.1 แบบบันทึกการประชุม

2.2 แบบสัมภาษณ์

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม

2.4 แบบบันทึกผลหลังการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แบบสำรวจ (Inventories)

ใช้สำหรับสำรวจความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อหาแนวทางและองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพร

1.1 การสร้างแบบสำรวจ เพื่อสำรวจความต้องการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพร โดยใช้การจัดการความรู้ ซึ่งต้องนำไปใช้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก นักเรียน ดังนี้

แบบสำรวจความต้องการในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับพืชสมุนไพร โดยใช้การจัดการความรู้ ทั้งลักษณะปลายปิด (Close-ended Question) และปลายเปิด (Open-ended Question) แบบปลายปิด ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ให้ ส่วนปลายเปิดผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างอิสระตามความเหมาะสม ลักษณะของเครื่องมือแบ่งเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 2 ข้อ คือ เพศ อายุ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการการนำสมุนไพรมาบูรณาการเป็นนาฏยประดิษฐ์ เพื่อประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 5 ข้อ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับพืชสมุนไพรของนักเรียน

1.2 ขั้นตอนการสร้างแบบสำรวจ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสำรวจตามขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับทฤษฎี แนวคิดการดำเนินการ สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น กรอบแนวคิดของการวิจัย รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้

1.2.2 ศึกษารูปแบบการสำรวจความต้องการของ สุกวาลัย น้อยประดิษฐ์ (2553 : 62-64) ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์รักความเป็นไทย โดยใช้นาฏยศิลป์พื้นบ้าน

1.2.3 ศึกษาหลักและวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสำรวจความต้องการของ สุกวาลัย น้อยประดิษฐ์ (2553 : 62-64) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสำรวจความต้องการ

1.2.4 กำหนดประเด็นเนื้อหาในการสำรวจให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

1.2.5 สร้างแบบสำรวจขึ้นมาจำนวน 1 ฉบับ โดยครอบคลุมลักษณะที่ดีของแบบสำรวจ

1.2.6 นำแบบสำรวจเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำ และตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนลักษณะการใช้ภาษา

1.2.7 นำแบบสำรวจที่แก้ไขหรือปรับปรุงแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

1) ด้านความถูกต้องของเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบมีจำนวน 2 ท่าน คือ

(1) ดร.ภูมิต บุญทองเถิง วุฒิกการศึกษา ศศ.ด. หลักสูตรและการสอน ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรสาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(2) ดร.สมปอง ศรีกัลยา วุฒิกการศึกษา ศศ.ด. สาขาหลักสูตรและการสอนตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอนคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2) ด้านความถูกต้องรูปแบบ ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบมีจำนวน 1 ท่าน คือ อาจารย์พนิดา ไครลามเมา วุฒิกการศึกษา การศึกษา กศ.ม สาขาวิจัยและสถิติประยุกต์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3) ด้านการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบมีจำนวน 2 ท่าน คือ

(1) อาจารย์พิษณุ เข็มพิลา วุฒิกการศึกษา ศศ.ม. เน้นมนุษยศาสตร์ ตำแหน่ง ประธานสาขาหลักสูตรนาฏศิลป์และการละคร อาจารย์ประจำสาขาวิชาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(2) ดร.มีศิลป์ ชินภักดี ตำแหน่งผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

1.2.8 นำแบบสำรวจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ของการวัด โดยใช้ IOC (Index of Item Objective Congruence)

1.2.9 นำแบบสำรวจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการสำรวจความต้องการกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ต่อไป

2. แบบประเมินผลงานการแสดงผล

2.1 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินผลงานการแสดงผล มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เกี่ยวกับเนื้อหา วิธีการศึกษา เพื่อ

กำหนดขอบเขตการสร้างแบบประเมินผลงานการแสดง

2.1.2 ศึกษารูปแบบแนวทางการให้คะแนนการประเมินผลงานการแสดง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 194)

2.1.3 ศึกษาหลักและวิธีการสร้างเครื่องมือแบบประเมินผลงานการแสดง จากการจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 60-66) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินผลงานการแสดง

2.1.4 กำหนดประเด็นเนื้อหาในการประเมินผลงานการแสดงให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

2.1.5 สร้างและพิมพ์แบบประเมินผลงานการแสดงตามรูปแบบที่เหมาะสม และกำหนดประเด็นเนื้อหาจัดเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

2.1.6 นำแบบประเมินผลงานการแสดงตามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนลักษณะการใช้ภาษา

2.1.7 นำแบบประเมินผลงานการแสดงตามที่แก้ไขหรือปรับปรุงแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.1.8 นำแบบประเมินผลงานการแสดงตามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ของการวัด โดยใช้ IOC (Index of Item Objective Congruence)

2.1.9 นำแบบประเมินผลงานการแสดงตามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการประเมินการสังเกตผลงานการแสดงตามกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3. แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.1 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ใฝ่เรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1.1 ศึกษาแนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับใช้ในโรงเรียนโครงการนำร่อง การใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.1.2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.1.3 กำหนดประเด็นเนื้อหาในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน
ใฝ่เรียนรู้ให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.1.4 สร้างและพิมพ์แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้
ตามรูปแบบที่เหมาะสมและกำหนดประเด็นเนื้อหาจัดเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

3.1.5 นำแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ เสนอ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความ
ถูกต้อง ตลอดจนลักษณะการใช้ภาษา

3.1.6 นำแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ ตามที่แก้ไข
หรือปรับปรุง แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบ และให้คำแนะนำ
ในการปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.1.7 นำแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ ตามที่ปรับปรุงแก้ไข
แล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับ
จุดประสงค์ของการวัด โดยใช้ IOC

3.1.8 นำแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ ตามที่
ปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่
เรียนรู้ ตามกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของ
พฤติกรรมบ่งชี้ พฤติกรรมสำคัญ และเกณฑ์การให้คะแนนของแบบประเมินคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ซึ่งมีกำหนด ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546 : 162)

ระดับคุณภาพ 5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ระดับคุณภาพ 4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
ระดับคุณภาพ 3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
ระดับคุณภาพ 2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
ระดับคุณภาพ 1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

3.2.2 นำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ถ้าได้คะแนนข้อ
ใดมีค่าเฉลี่ยของคะแนน เท่ากับหรือมากกว่า 3.51 ถือว่ามีคุณภาพเหมาะสม แต่ถ้าข้อใดมีค่า
คะแนนเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับหรือต่ำกว่า 3.50 ถือว่ามีคุณภาพไม่เหมาะสม ต้องปรับปรุง
ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วจัดพิมพ์เป็นแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อ

นำมาทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

4. แบบบันทึกการประชุม

การสร้างแบบบันทึกการประชุม มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษารูปแบบการบันทึกการประชุมจากเอกสารหนังสือระเบียบงาน

สารบรรณ

4.2 จัดทำรูปแบบการบันทึกการประชุม นำเสนอรูปแบบต่อผู้มีความรู้และประสบการณ์เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติมในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับการใช้

4.3 ศึกษาวิธีการจดบันทึกการประชุมจากหัวหน้างานสารบรรณหรือเลขานุการประชุมที่ประชุมโรงเรียน เพื่อนำหลักการ วิธีการสรุปความ การบันทึก ขั้นตอนการบันทึกมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการบันทึกการประชุมในสถานการณ์จริง

4.4 นำแบบฟอร์มบันทึกการประชุมที่ได้ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วไปบันทึกการประชุมกลุ่มย่อยกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5. แบบสัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

5.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เกี่ยวกับเนื้อหา วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

5.2 ศึกษารูปแบบการสัมภาษณ์ของ ประคอง จุลสอน (2553 : 160-161) ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเรื่อง ของเล่นพื้นบ้านกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา : ชุมชนผู้อาศัยบ้านสา ตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

5.3 ศึกษาหลักและวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ของ ประคอง จุลสอน (2549 : 68-69)

5.4 กำหนดประเด็นเนื้อหาในการสัมภาษณ์ให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการวิจัย สร้างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืชสมุนไพร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วยชื่อ-สกุล ภูมิลำเนา อาชีพ

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ประวัติกรณีศึกษา

2. ชื่อของสมุนไพรร/ความเป็นมา/ความเชื่อ/คุณค่า/ประโยชน์หรือสรรพคุณของพืชสมุนไพร

5.5 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามรูปแบบที่เหมาะสมและกำหนดประเด็น เนื้อหา ภาษา การตั้งคำถาม จัดทำให้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

5.6 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนลักษณะการใช้ภาษา

5.7 นำแบบสัมภาษณ์ที่พิมพ์เสร็จแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 ท่าน พิจารณา ตรวจสอบรูปแบบเนื้อหา ภาษาวิจัย สถิติ การวัดและประเมินผล เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์

6. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

6.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหา วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตการใช้เครื่องมือการสังเกต

6.2 ศึกษารูปแบบการสังเกตของ ประคอง จุลสอน (2553 : 164) ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเรื่อง खेलพื้นบ้านกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษา ชุมชนผู้อพยพบ้านสา ตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

6.3 ศึกษาหลักและวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสังเกตของ ประคอง จุลสอน (2553 : 69 -70) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

6.4 กำหนดประเด็นเนื้อหาในการสังเกตให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

6.5 สร้างและพิมพ์แบบสังเกตตามรูปแบบที่เหมาะสม และกำหนดประเด็นเนื้อหาจัดทำให้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

6.6 นำแบบสังเกตที่พิมพ์เสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบรูปแบบเนื้อหา และขอคำแนะนำในการปรับปรุงแบบสังเกตให้มีความถูกต้อง และสมบูรณ์

6.7 นำแบบสังเกตเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ตรวจสอบรูปแบบเนื้อหา เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแบบสังเกตให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์โดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมจำนวน 5 คน

6.8 แก้ไขปรับปรุงและจัดพิมพ์แบบสังเกตเพื่อเตรียมนำไปใช้ในสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป

7. แบบบันทึกผลหลังการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

เป็นการสรุปบทเรียนจะกระทำหลังจากได้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้มาแล้ว เพื่อทำการประเมินสิ่งที่คาดหวัง ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม นั่งล้อมวงเป็นรูปวงกลม เลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อดำเนินการและเลขานุการกลุ่มเพื่อบันทึกสิ่งที่สมาชิกพูดตามประเด็นคำถามตามแบบบันทึก จำนวน 5 ข้อ ดังนี้

7.1 ก่อนเริ่มกิจกรรม มีความคาดหวังอะไรบ้าง หรือมีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง กับกิจกรรมที่ผ่านมา

7.2 อะไรบ้างเกินความคาดหมายจากกิจกรรมนี้

7.3 อะไรบ้างที่ไม่ได้ทำตามความคาดหมาย หรือวัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่บรรลุความคาดหวัง เพราะเหตุใด

7.4 จากกิจกรรมทั้งหมดนั้นเราควรที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมส่วนใด เพื่อให้งานดีขึ้น

7.5 จะนำความรู้ที่ได้จากกิจกรรมนี้ไปทำประโยชน์อะไรต่อไป

กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนสะท้อนตามข้อคำถาม ตามความรู้สึกรู้สึกของตนเอง ไม่มีการตัดสินถูกผิดจนครบทุกคนเลขานุการกลุ่มสรุปโดยอาจสรุปตามแบบบันทึกหรือในรูปแบบอื่นก็ได้แล้วนำเสนอต่อกลุ่มใหญ่ ผู้วิจัยทำการสรุปตามแบบบันทึก แล้วนำเสนอให้กลุ่มตัวอย่างฟังอีกครั้งหนึ่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ตามวิธีการ ดังนี้

1. เก็บข้อมูลจากแบบสำรวจ

หลังจากการสร้างแบบสำรวจเสร็จแล้ว นำแบบสำรวจไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีบุคคลที่ตอบแบบสำรวจดังต่อไปนี้ คือนักเรียน จำนวน 38 คน

เมื่อกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสำรวจเสร็จครบแล้ว ผู้วิจัยเก็บแบบสำรวจกลับมา เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมาทำการวิเคราะห์ระดับความต้องการจากแบบสำรวจว่า

กลุ่มเป้าหมายมีความต้องการนำภูมิปัญญาด้านใดมากที่สุด มาจัดเป็นนาฏยประติมากรรม สำหรับนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเข้านำเสนอในการจัดสนทนากลุ่มเพื่อทำการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนากระบวนการทำงานของนักเรียน และออกแบบฐานการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ ของนักเรียน

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

คือการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีที่สุด ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในวงสนทนา โดยใช้วิธีการของ Stewart and Shamdasani (1990 : 79) โดยเน้นความสำคัญของพลวัตกลุ่ม (Group dynamics) ซึ่งถือว่าคนเราจะพูดหรือแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยในกลุ่มหรือในที่สาธารณะก็ต่อเมื่อเขารู้สึกสบาย ๆ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคย ดังนี้

2.1 สถานที่ในการจัดสนทนากลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ได้จากการสำรวจ กำหนดเป็น 5 ฐาน ประกอบด้วย ฐานที่ 1 บ้านโนนจาน ฐานที่ 2 วัดอัมพวันาราม ฐานที่ 3 สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ ฐานที่ 4 บ้านครูภูมิปัญญาดนตรีและโรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ ฐานที่ 5 บ้านครูนาฏศิลป์พื้นบ้าน

2.2 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) คือ ผู้วิจัย

2.3 สมาชิกที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งหมดจำนวน 52 คน ดังนี้ นักเรียน จำนวน 38 คน คณะครู จำนวน 5 คน ผู้บริหาร 3 คน ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 3 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน เลือกจากการแนะนำต่อ ๆ กันไป โดยผู้วิจัยไปตามประชากรในแต่ละกลุ่มคนใดคนหนึ่ง เช่น ถามว่า “ใครมีความรู้เรื่องมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเรื่องใดบ้าง” เมื่อได้ชื่อคนหนึ่งมา ก็ตามไปถามคนนั้นแบบเดียวกันต่อไปเรื่อย ๆ โดยวิธีนี้ชื่อที่ได้มาจะมีจำนวนมากขึ้น ๆ ในจำนวนนี้คนที่ถูกคนอื่นเอ่ยชื่อมากที่สุดจะได้รับการคัดเลือกร่วมในการสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุด โดยจุดมุ่งหมายที่เลือกตัวแทนแบบนี้ เพื่อให้ได้ตัวแทนที่สามารถให้ความรู้หรือข้อมูลมากที่สุด (Information-rich cases)

2.4 การติดต่อประสานงาน ติดต่อประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พร้อมแจ้งวัน เวลาและสถานที่ให้ผู้ร่วมการสนทนากลุ่มทุกคนให้ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 2 วัน

2.5 การจัดที่นั่งสนทนากลุ่ม ให้นั่งเป็นครึ่งวงกลมเป็นแถวซ้อนกันให้นั่งสบาย ๆ ไม่ห่างกันนักเพื่อให้ได้ยินการพูดคุยอย่างทั่วถึง และแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นได้รับ

ฟังอย่างชัดเจน อันจะนำมาซึ่งการสื่อสารที่มีความถูกต้องชัดเจน และยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สนทนาและบุคคลในวงสนทนาด้วย ตามขั้นตอน ดังนี้

2.5.1 แต่งตั้งคณะทำงาน ทำหน้าที่เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการทำงาน “Back stage performer” (ผู้วิจัยอยู่ในขณะทำงาน) คอยประสานงาน และร่วมค้นหาผู้ที่เหมาะสมมาพูดคุยกัน กำหนด สถานที่ วัน เวลา Key actor รวมไปถึง Facilitator ที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ให้เป็นไปตามหลักการ และคอยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ทำให้ผู้ร่วมสนทนารู้สึกเก้อเจิน ผู้วิจัยคอยจับบันทึกคำสนทนา

2.5.2 เมื่อถึงเวลานัดหมาย ให้ตัวแทนทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมกันที่โรงเรียนโกสุมพิทยาศรัศซึ่งเป็นที่สนทนา คณะทำงานได้จัดเตรียมสถานที่นั่งสนทนาโดยสมาชิกร่วมสนทนา นั่งล้อมวงเป็นวงกลมทุกคนสามารถมองเห็นหน้ากันหมด

2.5.3 สมาชิกร่วมกันตั้งกติกาการพูดคุยไว้อย่างหลวม ๆ เช่น ไม่มีการเสนอแนะ การโต้แย้ง การผูกขาดเวที การทำให้ผู้อื่นเก้อเจิน หรือเสียหน้า พูดให้สั้น หลังจากพูดแล้ว ควรรอให้คนอื่น ๆ ได้มีโอกาสพูดผ่าน ไปก่อนสองหรือสามคน ค่อยกลับมาพูดอีก

2.6 การเริ่มสนทนาในช่วงแรกของการสนทนา ผู้ดำเนินการสนทนา เริ่มจากการแนะนำตนเอง และทีมงาน (ผู้วิจัยจับบันทึก และผู้บริการทั่วไป) โดยพยายามสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง จัดเตรียมอุปกรณ์ (กระดาษสำหรับจับบันทึกและดินสอ ชาร์ทหรือกระดาน เครื่องบันทึกเสียง) ที่ใช้ในการสนทนากลุ่มให้พร้อม หลังจากนั้นจึงดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.6.1 อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และจุดมุ่งหมายในการจัดสนทนากลุ่ม

2.6.2 เกริ่นนำด้วยคำถามเริ่มต้นเพื่อสร้างบรรยากาศผ่อนคลาย เป็นกันเอง

2.6.3 เมื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเริ่มมีความคุ้นเคยกัน สมาชิกเริ่มสนทนาใครเริ่มก่อนก็ได้ สมาชิกทุกคนต้องตั้งใจฟัง ไม่ซักถาม ไม่โต้แย้ง สมาชิกที่ร่วมสนทนาพูดครบทุกคนผู้วิจัยบันทึกประเด็นสำคัญของการสนทนา โดยเริ่มคำถามซึ่งได้จากการวิเคราะห์แบบสำรวจ เพื่อเป็นแนวทางประเด็นในการสนทนา เช่น โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการทำงานของนักเรียนมากน้อยเพียงใด ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมหรือไม่ มากน้อยเพียงใด นักเรียนเห็นความสำคัญของกระบวนการทำงานมากน้อยเพียงใด คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการ

ทำงานของนักเรียนมากน้อยเพียงใด เป็นต้น

ในการสนทนาจะเกิดข้อคำถามที่เกิดขึ้นระหว่างการสนทนา ผู้ดำเนินการสนทนาจะใช้ประเด็นคำถามเหล่านั้นซักต่อเพื่อให้ได้รายละเอียดของประเด็นนั้นๆ มากยิ่งขึ้น

2.7 การยุติการสนทนา กลุ่ม สมาชิกแต่ละคนสรุปสิ่งที่ตนได้พูดและเพิ่มเติมข้อมูล/ความเห็นของตนเอง เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจตรงกันยิ่งขึ้น แล้วจึงให้สมาชิกช่วยกันเพิ่มเติม การสรุปเป็นการทำความเข้าใจสาระสำคัญของข้อมูลให้ตรงกันและปรับแก้ในประเด็นที่อาจเข้าใจผิด โดยผู้ดำเนินการสนทนาอาจเป็นผู้เริ่มต้นในการสรุปก่อน แล้วจึงให้สมาชิกช่วยกันเพิ่มเติม จึงยุติการสนทนา กลุ่ม

3. การจัดฐานการเรียนรู้

การจัดฐานการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสำรวจและการประชุมเสวนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยแบ่งฐานการเรียนรู้เป็น 5 ฐาน ดังนี้ ฐานที่ 1 บ้านโนนจาน ตำบลเมืองเตา อำเภอพยัคฆภูมิ จังหวัดมหาสารคาม ฐานที่ 2 วัดอัมพวันาราม บ้านหนองโก อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ฐานที่ 3 สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์ ฐานที่ 4 โรงเรียนโกสุมวิทยาสรรค์หรือบ้านครุภูมิปัญญาด้านดนตรีพื้นบ้านและดนตรีสากล ฐานที่ 5 บ้านครุภูมิปัญญานาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์พื้นบ้าน กิจกรรมที่จัดในแต่ละฐานประกอบไปด้วยกระบวนการดำเนินการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

3.1 การเล่าเรื่อง (Storytelling) เป็นเป็นการถอดความรู้ฝังลึกจากภูมิปัญญา ซึ่งเป็นเทคนิคของการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อแบ่งปันความรู้ เป้าหมายสำคัญที่สุดของการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น คือให้ผู้มีความรู้จากการปฏิบัติ (Tacit Knowledge) ซึ่งเป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวผู้ปฏิบัติ ได้ปลดปล่อยความรู้ที่ซ่อนลึกอยู่ในหัวใจ (ความเชื่อ) ในส่วนลึกของสมอง (ความรู้) และในส่วนลึกของร่างกาย (การปฏิบัติ) ออกมาทางคำพูด สีหน้า และท่าทางการเล่าเรื่องจะประสบผลสำเร็จมากขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ ผู้เล่า ผู้รับฟัง และบรรยากาศขณะเล่า โดยผู้เล่าที่มีอารมณ์แจ่มใส มีความเอื้ออาทร (Care) ต่อกลุ่มผู้ฟังมีความรู้ดีกว่าผู้ฟังเป็นกัลยาณมิตร มีจิตใจพร้อมที่จะให้ มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จที่ตนกำลังเล่า โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ในเรื่องที่เล่า นักเรียนจะหมุนเวียนตามฐานการเรียนรู้ ฟังเรื่องเล่าในแต่ละเรื่องจากผู้เล่าที่มีประสบการณ์ต่างกันผู้ฟังฟังอย่างลึกซึ้ง ฟังให้ได้ยิน มีความเป็นอิสระและผ่อนคลาย ทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่มีผู้นำและไม่มีผู้ตาม ซึ่งดำเนินการดังนี้

3.1.1 นักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ซึ่งเป็นความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ฝังลึกในตัวออกมาให้นักเรียนได้รับทราบ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนทนาซักถาม ซึ่งจะเป็นการสร้างพลังให้นักเรียนต้องการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ

3.1.2 นักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกันวางแผนในการปฏิบัติงานในฐานการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน คือขั้นวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ และขั้นสรุปผลการทำงานเพื่อนำมาปรับปรุงหรือแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงาน

3.1.3 นักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นลงมือปฏิบัติงานสัมผัสสถานที่เป็นฐานการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น มีการสังเกต การทดลองสัมผัส สังเกตพิจารณาท่าทางของการถ่ายทอดความรู้ ครูสังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนและประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

3.2 การสกัดขุมความรู้ เมื่อได้สัมผัสและได้ลงมือปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติงานในฐานการเรียนรู้แล้ว ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนความรู้ที่ได้จากการได้เรียนรู้ เรื่องสรรพคุณของพืชสมุนไพร ที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นถ่ายทอด ในกระดาษที่เตรียมไว้ ไม่จำกัดว่าแต่ละกลุ่มจะเขียนได้ กี่ขุม กี่แผ่น ขึ้นอยู่กับศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคลในแต่ละกลุ่ม

3.3 การสังเคราะห์แก่นความรู้ (Core Competence) เมื่อนักเรียนสกัดขุมความรู้แล้วให้นักเรียนนำข้อความ หรือประเด็นที่ได้จากการสกัดขุมความรู้มาวิเคราะห์และพิจารณาแล้วนำมาเขียนลงในกระดาษที่เตรียมไว้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ นักเรียนแต่ละกลุ่ม เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งและกัน โดยเปิดโอกาสระดมและใช้ความรู้หลาย ๆ ด้านประกอบกัน จะช่วยให้การเรียนรู้ น่าสนใจ น่าตื่นเต้น เกิดแรงจูงใจมีความคิดและมุมมองที่กว้างขึ้น แล้วตั้งชื่อให้กับขุมความรู้ใหม่นั้น การตั้งชื่อต้องให้ครอบคลุมขุมความรู้ทั้งหมดที่มีอยู่ในเนื้อหาความรู้ นั้น ๆ ซึ่งเรียกว่า การสังเคราะห์แก่นความรู้

3.4 การสรุปบทเรียน เป็นการสรุปผลหลังจากการสังเคราะห์แก่นความรู้แล้ว โดยให้นักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งเป็นการบันทึกลงแบบบันทึกผลหลังการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้วจากฐานการเรียนรู้ อีกครั้งหนึ่งเพื่อปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมส่วนที่บกพร่องให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แล้วเขียนสรุปเป็นองค์ความรู้ลงในกระดาษที่เตรียมไว้ จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจดบันทึกลงในสมุดจดบันทึก ใช้การบูรณาการผสมผสาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ไปพร้อม ๆ กัน เลือกหัวหน้านักเรียนและเลขานุการเพื่อบันทึกสิ่งที่สมาชิกพูดตามประเด็นคำถามตามแบบบันทึก จำนวน 5 ข้อ

3.4.1 ก่อนเริ่มกิจกรรม มีความคาดหวังอะไรบ้าง หรือมีวัตถุประสงค์อะไรบ้างกับกิจกรรมที่ผ่านมา

3.4.2 อะไรบ้างเกินความคาดหมายจากกิจกรรมนี้

3.4.3 อะไรบ้างที่ไม่ได้ทำตามความคาดหมายหรือวัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่บรรลุความคาดหวังเพราะเหตุใด

3.4.4 จากกิจกรรมทั้งหมดนั้นเราควรที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมส่วนใดเพื่อให้งานดีขึ้น

3.4.5 จะนำความรู้ที่ได้จากกิจกรรมนี้ไปทำประโยชน์อะไรต่อไป

ความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม แต่ละคนสะท้อนตามข้อคำถามตามความรู้สึกรู้สึกของตนเอง ไม่มีการตัดสินถูกผิดจนครบทุกคน ประธานกลุ่มเป็นผู้สรุป อาจสรุปตามแบบบันทึกหรือในรูปแบบอื่นก็ได้เพื่อนำเสนอต่อทุกคน ผู้วิจัยได้สรุปเพิ่มเติมให้ทุกคนฟังอีกครั้งหนึ่ง

3.5 การถอดบทเรียน (Lesson distilled) เป็นวิธีการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นความรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมในฐานะการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสกัดความรู้และประสบการณ์ที่ฝังลึกจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติงานและการบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน และความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในการวิจัยครั้งนี้การถอดบทเรียนจะดำเนินการเมื่อได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกฐานการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้แล้ว เน้นการพูดคุย สัมภาษณ์ เล่าเรื่อง สังเคราะห์ จับประเด็นให้ได้ กระบวนการวิธีดำเนินงานในเชิงบทเรียนหรือประสบการณ์ที่ผ่านมาไม่เน้นรูปแบบวิธีวิจัย เครื่องมือที่นำมาใช้ในการถอดบทเรียนอาจใช้แผนที่ความคิด (Mind map) เขียนลงบนกระดาษฟลิปชานด์ที่ทุกคนมองเห็นชัดเจน โดยเอาเป้าหมายหรือสิ่งที่อยากจะเห็นผลสำเร็จสุดท้ายเป็นฐานเริ่มต้น โดยมีขั้นตอนการถอดบทเรียนดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการกล่าวถึง สิ่งที่ควรปฏิบัติในขณะร่วมกิจกรรม เช่น ทำจิตให้ว่างเป็นผู้ไม่รู้และอยากจะรู้อย่างตั้งใจและใส่ใจ มองความรู้ประสบการณ์ทุก

อย่างที่ได้รับอย่างมีคุณค่ามีความหมายยิ่งใหญ่ ทั้งในแง่ของของการบอกเล่าเรื่องราวและ การขยายผล

3.5.2 เริ่มต้นด้วยคำถามง่าย ๆ ใกล้เคียง ใกล้ใจ สภาพแวดล้อมใกล้เคียง ถาม เริ่มต้นด้วยองค์ประกอบอะไรก็ได้ที่ต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันต่อกัน

3.5.3 ใช้ภาษาง่าย ๆ

3.5.4 กรอบประเด็นในคำถาม เช่น ขั้นตอนการดำเนินการผลการ ปฏิบัติงานองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น ข้อเสนอแนะ โดยอาจถามต่อเนื่องจนได้คำตอบที่ลึกที่สุด

3.5.5 สอดแทรกมุขตลกทั้งภาษาสนุก ๆ และอาจบอกเล่าเรื่องราว ที่ เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเพื่อให้เห็นความสำคัญและคุณค่ายิ่งขึ้น

3.5.6 สรุปรูปการพูดคุยข้อมูลเป็นระยะ ๆ เพื่อตอกย้ำและตรวจสอบข้อมูล ความจริงไปด้วยโดยจับประเด็นหลัก ๆ เขียนให้ชัดเจนและครอบคลุมที่สุดตรวจสอบความ สมบูรณ์ของข้อมูลและเพิ่มเติมด้วยการถามต่อ

3.5.7 สรุปลุคท้ายให้เห็นภาพทั้งหมด แล้วให้นักเรียนเขียนเรื่องที่ได้ ร่วมกันถอดบทเรียน ตามความรู้ ความคิดความรู้สึกละเอียดของแต่ละกลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) สรุปล่องค์ความรู้แต่ละกลุ่มโดยเขียนเป็นแผนภาพความคิดสรรพคุณ ของพืชสมุนไพร (Mine map)
- 2) นำองค์ความรู้ที่ได้มาเขียนบทกลอน และสอดใส่ทำนองดนตรี
- 3) ประดิษฐ์ทำรำ จากสรรพคุณพืชสมุนไพรและออกแบบเครื่องแต่งกาย
- 4) นำเสนอผลงานนาฏยประดิษฐ์จากสรรพคุณของพืชสมุนไพร
- 5) ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้ เวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล

4. เวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล

เวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลซึ่งเป็น ผลของการวิจัยในครั้งนี้ทั้งหมด ใช้รูปแบบการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เป็น รูปแบบการเปรียบเทียบข้อค้นพบเพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือ ซึ่งประกอบด้วยโดยการให้บุคคล ต่างๆที่ไม่ใช่ผู้วิจัยทำการทบทวนข้อค้นพบ (Review Triangulation) ทั้งด้านความแม่นยำ (Accuracy) ความสมบูรณ์ (Completeness) ความเป็นธรรม (Fairness) และความน่าเชื่อถือ (Credibility) (สุภางศ์ จันทวานิช, 2549 : 129) ในการวิเคราะห์ ผู้ที่ร่วมตรวจสอบและยืนยัน

ความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ บุคคล 3 ฝ่าย ดังต่อไปนี้ คือ

- 4.1 กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย
 - 4.1.1 นักเรียน
 - 4.1.2 ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 4.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย
 - 4.2.1 ครู
 - 4.2.2 ผู้บริหาร
 - 4.2.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 4.2.4 นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการวางแผนเตรียมตัวก่อนลงปฏิบัติภาคสนาม และจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ผู้วิจัยเตรียมตัวก่อนลงภาคสนาม โดยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อแจ้งให้พื้นที่ทราบและขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเพื่อทำการวิจัยจาก นักเรียน คณะครู ผู้บริหาร คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูภูมิปัญญา

5.2 ผู้วิจัยจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน โดยได้ดำเนินการวางแผนเพื่อกำหนด วัน เวลา วิธีการ เนื้อหา บุคคลกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแล้วเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามดังตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 ปฏิทินการปฏิบัติงานภาคสนาม

ที่	วัน เดือน ปี	เนื้อหา	วิธีการ	เป้าหมาย
1	มกราคม 2554	ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัย ในการขอความร่วมมือใน การเก็บรวบรวมข้อมูล	มหาวิทยาลัยออก หนังสือขอความ ร่วมมือไปยังหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง	- โรงเรียน โกสุม วิทยาสรรค์ -กลุ่มผู้ให้ข้อมูล สำคัญ
2	มกราคม 2554	ระยะที่ 1 ศึกษา และ สํารวจ - ศึกษาและสำรวจสภาพ ปัญหาและความต้องการ	- สํารวจความต้องการ - วิเคราะห์ข้อมูล โดย ใช้ค่าเฉลี่ย	- นักเรียน - บริหาร - คณะครู

ที่	วัน เดือน ปี	เนื้อหา	วิธีการ	เป้าหมาย
			(แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์)	- ครูภูมิปัญญา - คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน
3	มกราคม 2554	ระยะที่ 2 การพัฒนา กระบวนการ - จัดประชุมกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	- จัดทำคู่มือการ ปฏิบัติการ - จัดประชุมปฐมนิเทศ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน การวิจัย	ชี้แจงจุดประสงค์ วางแผน และจัดทำ ปฏิทินการ ดำเนินการวิจัย
4	มกราคม 2554	สัมภาษณ์เก็บข้อมูลจาก ครูภูมิปัญญา	สัมภาษณ์ครูภูมิปัญญา ด้านพืชสมุนไพร ด้าน ดนตรี ด้านนาฏศิลป์ พื้นบ้าน	- องค์ความรู้ - วิธีการถ่ายทอด
5	มกราคม 2554	วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และกลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ - จัดเสวนาสันทนาแบบ สุนทรียสนทนาเพื่อ ออกแบบกระบวนการและ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	- ศึกษาเอกสาร - สัมภาษณ์ - จัดเสวนาสันทนา แบบสุนทรียสนทนา	- ฐานการเรียนรู้ - กระบวนการการ จัดกิจกรรมการ เรียนรู้
6	มกราคม – มีนาคม 2554	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม ฐานการเรียนรู้ โดยการใช้ สุนทรียสนทนาจากการ - การเล่าเรื่อง - การบันทึก - การสกัดขุมความรู้ - การสังเคราะห์แก่นความรู้ - การสรุปบทเรียน		- นาฏยประดิษฐ์ จากสรรพคุณของ พืชสมุนไพร

ที่	วัน เดือน ปี	เนื้อหา	วิธีการ	เป้าหมาย
		- ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติลงมือปฏิบัติประพันธ์บทกลอนจากสรรพคุณของสมุนไพรใส่ทำนองดนตรี ออกแบบเครื่องแต่งกายและประดิษฐ์ทำรำ		
7	มีนาคม 2554	ประเมินผล - จัดเวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล - จัดสนทนากลุ่มหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ - เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	นำเสนอผลงานการแสดงนาฏยประดิษฐ์จากสรรพคุณของพืชสมุนไพร	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยได้สำรวจสภาพปัญหาความต้องการโดยสำรวจจากนักเรียน

5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกับเขียนแผนที่ความรู้ ระบุสถานที่สำคัญ แหล่งการเรียนรู้ และภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชนที่สามารถนำมาประกอบการเรียนการสอน

5.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้เดินทางไปสัมภาษณ์ สังเกต ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาตรวจสอบข้อมูลสู่การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.6 ออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามขั้นตอนการเสวนาสุนทรียสนทนา การเล่าเรื่อง การสนทนากลุ่ม การจัดการเรียนรู้ การสกัดขุมความรู้ การสังเคราะห์แก่นความรู้ การสรุปบทเรียน เวทีความน่าเชื่อถือของข้อมูลร่วมคิดร่วมปฏิบัติลงมือปฏิบัติ นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนชุมนุมดนตรี –

นาฏศิลป์จำนวน 38 คน

5.7 ประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนรู้การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยใช้นาฏยประดิษฐ์จากสมุนไพรมานำเสนอผ่านนาฏยประดิษฐ์จากสรรพคุณของสมุนไพรมานำเสนอ

5.8 จัดสนทนากลุ่ม เพื่อสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินผลสรุปบทเรียน ซึ่งผลการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในโอกาสต่อไป

6. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การจัดทำข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลตามกระบวนการดังนี้

6.1.1 นำข้อมูลมาจัดเป็นกลุ่มตามวัตถุประสงค์

6.1.2 นำข้อมูลมาจัดแบ่งเป็นกลุ่มย่อยตามลักษณะของข้อมูลแต่ละประเภท

6.1.3 การให้รหัสข้อมูล เป็นการอ่านบทพรรณนาข้อมูลที่ได้จัดระเบียบไว้ดีแล้ว

อีกครั้ง

6.1.4 การแสดงข้อมูล นำข้อมูลย่อยกลุ่มต่าง ๆ รวมกันตามประเด็นหัวข้อการวิเคราะห์ เพื่อบรรยายเรื่องราวและยกคำพูดข้อความของบุคคลสำคัญประกอบบรรยายโดยการนำเสนอเป็นรายกรณี

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบความตรงของข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดการตรวจสอบความเที่ยงตรงข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (สุภางค์ จันทวานิช, 2540 : 129) ดังต่อไปนี้

6.2.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ว่ามาด้วยความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากแหล่งที่มาของข้อมูลที่ต่างแหล่งกันว่า ถ้าข้อมูลที่มาจากแหล่งต่างกันแล้วยังมีความเหมือนกันหรือคงเส้นคงวาหรือไม่ ทั้งนี้แหล่งที่กล่าวมาได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งบุคคล และแหล่งสถานที่

6.2.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการใช่วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และเอกสารบันทึกการประชุม

6.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสรรพคุณของพืชสมุนไพร

6.3.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสรรพคุณของพืชสมุนไพร นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยการพรรณนาวิเคราะห์

6.3.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบริบทของชุมชน นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยการพรรณนาวิเคราะห์ และสร้างข้อสรุปอุปนัย

6.3.3 แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาวิเคราะห์โดยการพรรณนาวิเคราะห์

6.4 วิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้และสรรพคุณของพืชสมุนไพร นาฎยประดิษฐ์ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการพรรณนา และสร้างข้อสรุปอุปนัย

6.5 แบบประเมินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์โดยคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean)

หลังจากการตรวจสอบข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์และสร้างข้อสรุปอุปนัย (Analytic Induction) และวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และจากรายละเอียดข้างต้นสามารถสรุปการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ดังตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 สรุปการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประเด็นหลักที่จะศึกษา	แหล่งข้อมูล			วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
	บุคคล	เวลา	สถานที่		
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา สำนววจความต้องการและศึกษาบริบทรอบโรงเรียน	1.นักเรียน 2.คณะครู 3.ผู้บริหาร 4.คณะ	ตาม ความ เหมาะสม	1. โรงเรียน โกสุมวิทยา สรรค์	1.แบบ สำรววจ 2.แบบ สัมภาษณ์	1.การ พรรณนา 2. การสร้าง ข้อสรุปแบบ อุปนัย
โกสุมวิทยาสรรค์ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน ใฝ่เรียนรู้	กรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน				3. ค่าร้อยละ 4. ค่าเฉลี่ย

ประเด็นหลักที่จะศึกษา	แหล่งข้อมูล			วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
	บุคคล	เวลา	สถานที่		
<p>โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรมุ่งเน้นศึกษาและสำรวจบริบทสภาพปัญหาความต้องการ</p> <p>1.2 สำรวจแหล่งเรียนรู้และสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรมุ่งเน้นด้านดนตรีพื้นบ้านดนตรีสากลและนาฏยประดิษฐ์</p> <p>1.3 ประชุมกลุ่มแบบสนทนา</p> <p>1.4 สังเกตแบบมีส่วนร่วม</p>	5.ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น				5. การพรรณนาวิเคราะห์
<p>ระยะที่ 2 เพื่อศึกษากระบวนการการเรียนรู้ที่จะพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้ โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรมุ่งเน้นออกเป็น 5 ขั้นตอน</p>	<p>1.นักเรียน</p> <p>2.คณะครู</p> <p>3.ผู้บริหาร</p> <p>4.คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>5.ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>	<p>ตามความเหมาะสม</p>	<p>1.โรงเรียนโกสุมพิทยาลัย</p> <p>2.แหล่งเรียนรู้</p> <p>3.บ้านครูภูมิปัญญา</p>	<p>1.สำรวจและศึกษาเอกสาร</p> <p>2.จัดประชุมกลุ่ม สํารวจและสัมภาษณ์</p> <p>3.จัดประชุมกลุ่มแบบสนทนา</p>	

ประเด็นหลักที่จะศึกษา	แหล่งข้อมูล			วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
	บุคคล	เวลา	สถานที่		
<p>ขั้นที่ 1 วิเคราะห์องค์ความรู้และสร้างทีมงานพัฒนาคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 - เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง - ทีมผู้บริหาร <p>คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืชสมุนไพร ด้านดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีสากล ด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน และ นักเรียนชุมนุมดนตรี-นาฏศิลป์</p> <p>ขั้นที่ 2 สานสัมพันธ์สืบค้นแหล่งเรียนรู้และสัมภาษณ์ภูมิปัญญา</p> <ul style="list-style-type: none"> - สันทนาการกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แลกกลุ่มเป้าหมายเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์วางแผนและจัดทำปฏิทินการดำเนินงานการวิจัย 	<p>นักเรียน</p> <p>ครู</p> <p>ภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>			<p>ประชุมกลุ่ม</p> <p>แบบสุนทรียสนทนา</p> <p>สำรวจ</p> <p>สัมภาษณ์</p>	

ประเด็นหลักที่จะศึกษา	แหล่งข้อมูล			วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
	บุคคล	เวลา	สถานที่		
<p>ขั้นที่ 3 ออกแบบและจัดกิจกรรมตามกระบวนการการพัฒนาคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรร</p>			หอประชุม อเนกประสงค์ โรงเรียน โกศุมวิทยา สรรค์ ตามฐาน การเรียนรู้		
<p>ขั้นที่ 4 ปลุกฝังวัฒนธรรม ประดิษฐ์เรียนรู้ทำรำ คนตรีและนำเสนอ แบ่งปันความรู้พัฒนาคุณลักษณะด้านใฝ่เรียนรู้โดยใช้นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรร</p>	<ul style="list-style-type: none"> -นักเรียน -ครู -ผู้บริหาร -คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน -ครูภูมิปัญญา -ผู้เชี่ยวชาญ 			<ol style="list-style-type: none"> 1.จัดกิจกรรมกลุ่มผ่านฐานความรู้ 2. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ 3. นาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับพืชสมุนไพรร 	
<p>ขั้นที่ 5 ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านใฝ่เรียนรู้ด้วยผลงานนาฏยประดิษฐ์เกี่ยวกับสมุนไพรร และจัดสนทนากลุ่มเพื่อสะท้อนผลการ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นักเรียน - ครู - ผู้บริหาร - คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 			<ol style="list-style-type: none"> 1.จัดเวทียืนยันข้อมูล 2.จัดประชุมกลุ่มหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 	

ประเด็นหลักที่จะศึกษา	แหล่งข้อมูล			วิธีการเก็บ รวบรวม ข้อมูล	การ วิเคราะห์ ข้อมูล
	บุคคล	เวลา	สถานที่		
จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินผลสรุปบทเรียน และนำไปประยุกต์ใช้	- ครูภูมิปัญญา - ผู้เชี่ยวชาญ			3.ประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ด้านใฝ่เรียนรู้	

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (สุรวาท ทองบุ, 2550 : 123)

$$\text{ร้อยละ} = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ f แทน ความถี่
 N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณโดยใช้สูตร (สุรวาท ทองบุ, 2550 : 123)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน คะแนนเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสำรวจ
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งกลุ่มของผู้ตอบแบบสำรวจ
 N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจ

2. การพรรณนาวิเคราะห์